

Stanisław Różycki

Antropologia kulturowa na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej

Sztuka i Filozofia 4, 251-253

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Kotowa zajęła się natomiast wykazaniem bezprzedmiotowości sporu naturalistów z antynaturalistami w perspektywie koncepcji Rorty'ego. Wokół tej samej grupy problemów zogniskowane były także trzy kolejne wypowiedzi: Doc. dr hab. Andrzeja Misia, dotycząca problematyki związanej z genezą dekonstrukcjonizmu, Doc. dr hab. Stanisława Pazury, zatytułowana *Sensy transgresji*, zogniskowana wokół zagadnień związanych z myślą Georgesa Bataille'a oraz Dr Pawła Zeidlera, podejmująca wątki refleksji na granicy pomiędzy klasyczną filozofią nauki a jej postmodernistycznym odpowiednikiem.

Drugi dzień obrad, poświęcony w przeważającej części zagadnieniom związanym z kulturą filozoficzno-artystyczną, otworzył swą wypowiedzią, zatytułowaną *Kłopoty z filozofią postmodernistyczną* Profesor Stefan Morawski. Strategia wypowiedzi obejmowała na wstępie kłopoty metodologiczne z pojęciem postmodernizmu (wykazanie, iż wbrew woli większości myślicieli, którzy chcieliby to pojęcie traktować jako opisowe, jest ono raczej pojęciem teoretycznym), charakterystykę trzech rozwojowych odmian postmodernizmu, uwagi krytyczne do postmodernizmu filozoficznego oraz odpowiedź na pytanie, jak ma się postmodernizm do sytuacji kulturowej dnia dzisiejszego. Kolejną wypowiedź porządkującą wygłosił Bogdan Chelstowski — *Semantyka pojęcia „postmodernizm”*. Następne wypowiedzi związane były już bezpośrednio z problematyką kultury filozoficzno-artystycznej, w kolejności: Prof. dr hab. Maria Gołaszewska — *Postmodernistyczna gra w kulturę*, Prof. dr hab. Teresa Kostyrko — *Ideologia zdrajcy* (wypowiedź będąca reinterpretacją poglądów Olivy na zagadnienia kultury baroku i manieryzmu), Sveta Lukić — *Postmodernizm w literaturze jugosłowiańskiej*, mgr Beata Frydryczak — *Czy istnieje estetyka postmodernistyczna*, Doc. dr hab. Anna Jamrozakowa — *Czy kryzys metanarracji*, Dr Andrzej Krzywka — *Dekonstrukcjonizm czy synkretyzm — o granicach akceptacji w sztuce*, mgr Jan Wojciechowski — *Postmodernizm czy postkatastrofizm?* i mgr Dariusz Jachimowicz — *Czy postmodernistyczny twórca wie, że jest postmodernistą*.

W dyskusji nad zagadnieniami związanymi z kulturą społeczno-polityczną czynny udział wzięli: Doc. dr hab. Aldona Jawłowska, Dr hab. Anna Zeidler, Dr Tadeusz Szkołut, Dr Lech Witkowski, Dr Roman Kubicki oraz Dr Andrzej Szpociński.

Dariusz Jachimowicz

Antropologia kulturowa na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej

Począwszy od 1988 roku w ramach serii wydawniczej *Realizm Racjonalność Relatywizm* (Wydawnictwa UMCS) powstała sekcja antropologii kulturowej pod przewodnictwem dr. hab. Krzysztofa Jarosława Brozi. Powstanie sekcji związane było z przygotowaniem dorocznych seminarów antropologicznych oraz z opracowaniem wydawnictwa ciągłego pt. *Antropologia Kulturowa*.

Pierwsza Ogólnopolska Sesja Antropologii Kulturowej odbyła się w maju 1988 roku z udziałem przedstawicieli większości ośrodków etnologicznych w kraju. Dwudniową sesję uświetnił fakt przeprowadzenia jej w reprezentacyjnej sali senatu UMCS.

Kolejne seminarium odbyło się dokładnie za rok również w maju 1989 pod hasłem *Filozofia a antropologia kulturowa* z udziałem jednego z najwybitniejszych antropologów współczesnych Prof. Ernesta Gellnera, dyrektora Department of Anthropology w Cambridge University. Odbyły się wówczas cztery spotkania. Pierwsze w auli uniwersyteckiej dla pracowników i studentów UMCS; drugie w siedzibie Lubelskiego Towarzystwa Naukowego dla liczącego pięć uczelni środowiska naukowego Lublina; trzecie w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą dla antropologów kultury z całego kraju oraz czwarte spotkanie w zabytkowym uniwersyteckim Dworku Kościuszki z władzami uczelni z udziałem pani Janine Wedel z USA, autorki książki *The Private Poland*.

W 1990 roku z powodu wyjazdu dr. hab. Krzysztofa J. Brozi do USA, gdzie odwiedził takie ośrodki jak Harvard University, The University of Michigan, City University of New York, Penn State University, Lock Haven University of Pennsylvania etc. i nawiązał szereg interesujących dla dalszych prac sekcji kontaktów — seminarium nie odbyło się.

Obecnie coraz szersze wprowadzenie antropologii kulturowej do dydaktyki na UMCS w postaci wykładów fakultatywnych, monograficznych, seminarium magistersko-doktoranckiego oraz kontynuowanie dorocznych seminariów ogólnopolskich z udziałem wybitnych reprezentantów tej dziedziny z zagranicy, w znacznym stopniu poszerza jej obecność zarówno w środowisku lubelskim, jak i w nauce polskiej.

Wydawniczy program sekcji antropologii kulturowej zakłada wydawanie ciągłej serii pod wspólnym tytułem *Antropologia kulturowa* wyróżnionej spośród innych publikacji RRR nie tylko problematyką, lecz i specjalną szatą graficzną.

Seria *Antropologia kulturowa* zakłada wydawanie dwóch rodzajów publikacji: tomów monotematycznych i monograficznych.

Głównym zadaniem tomów monotematycznych jest prezentacja nieznanych jeszcze należycie w Polsce zachodnich antropologów kultury, poprzez publikacje wyborów ich reprezentatywnych tekstów oraz opracowań autorów polskich, albo omawiających dorobek i sylwetki wybranych dla danego tomu postaci, albo też opracowań tematów, które zasadniczo wiążą się z problemami występującymi w tłumaczonych tekstach. Tym sposobem każdy tom monotematyczny składałby się z dwóch części: pierwszej mającej charakter archiwum dziedziny i drugiej poświęconej współczesnym problemom antropologii kulturowej.

Tomy monograficzne mają w swoim założeniu prezentować opracowania autorów polskich, które w przyszłości mają utworzyć podstawę specyficznej polskiej antropologii kulturowej.

W roku 1989 pojawiły się dwa tomy omawianej serii. Pierwszy monotematyczny poświęcony postaci i poglądom Prof. Ernesta Gellnera pt. *Ernest Gellner — między filozofią a antropologią* pod redakcją dr Andrzeja Flisa z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Tom ten zawiera tłumaczenia wyboru prac Gellnera takich jak: *Narody i nacjonalizm* (występujący tu pod tytułem *O genezie narodów*), *Specyfika państwa muzułmańskiego*, *Spoleczeństwo muzułmańskie*, *Święci Atlasu*, oraz takie opracowania jak: Andrzej Flis *Krótko o Gellnerze*, Andrzej Flis, Sławomir Kaprański *Ernest Gellner — racjonalność i relatywizm* oraz Zdzisław Mach *Główne nurty współczesnej antropologii brytyjskiej*. Tam też w przedmowie redakcyjnej przedstawiono podstawowe założenia serii.

Drugim tomem była monografia Krzysztofa Jarosława Brozi pt. *Antropologia wartości. Ujęcie metodologiczne*. Składa się ona z czterech części: pierwsza poświęcona jest filozoficznym paradygmatom koncepcji kultury, przechodząc od generalnego sporu historyzmu z naturalizmem do współczesnej propozycji rozwiązania tego sporu w drodze przyjęcia stanowiska „probabilizmu kulturowego”; część druga przedstawia i poddaje krytycznej analizie stanowisko tzw. aksjonormatywnych koncepcji kultury; część trzecia to znowu krytyczna analiza infrastrukturalnych koncepcji kultury oraz część ostatnia to propozycja teoretyczno-metodologiczna oparta na tradycji antropologii funkcjonalnej oraz koncepcji własnej autora — „standardu kulturowego” — zastosowanych do interpretacji procesu funkcjonowania i genezy wartości.

Nakłady obydwu pierwszych tomów zostały już wyczerpane. W przygotowaniu redakcyjnym są kolejne tomy: tom trzeci poświęcony koncepcji Barry Hindesa, czwarty omawiający poglądy Marvinna Harrisa, piąty przedstawiający sylwetkę Sir Raymonda Firtha'a oraz szósty, prezentujący materiały Pierwszej Ogólnopolskiej Sesji Antropologii Kulturowej zorganizowanej w Lublinie w 1988 roku.

W dalszej perspektywie projektowane są następujące tomy: *Franz Boas — u podstaw antropologii amerykańskiej*, *Uczniowie Boasa*, *Wybrane prace George Stocking'a Jr*, *Materializm w antropologii amerykańskiej* oraz *Antropologia integralna*.

Redaktorzy sekcji *Antropologia Kulturowa* mają nadzieję, że wszystkie te zamierzenia uda się im wykonać pomimo znacznych trudności wydawniczych, tak odczuwalnych w całym kraju.

Stanisław Różycki